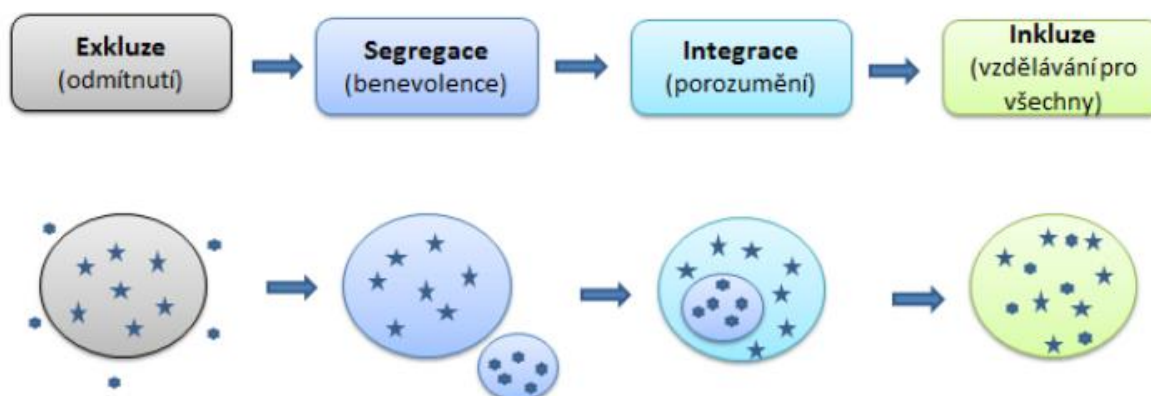

Integrace a inkluze

Márová, I. 2017. Faktory ovlivňující volbu střední školy u žáků se specifickými poruchami učení. Brno: MSD.

Níže uvedené schéma ilustruje vývoj přístupu společnosti vůči vzdělávání osob se zdravotním postižením od prvopočátku rozvoje až k současným trendům (Anderliková, 2014; Fischer, Škoda, Svoboda & Zilcher, 2014; Lechta, 2010; Pipeková, 2010; Potměšilová et al., 2013). Exkluze představuje stav upírání základních lidských práv osobám se zdravotním postižením, segregace pak vylučování těchto osob ze společnosti. Jak uvádí Anderliková (2014), k segregaci dochází v prostředí evropských států denně, její forma je však společensky přijatelnější, nežli dříve. Tento trend popisuje na základě osobních zkušeností například Finger (2005) termínem „psychická segregace“ a obdobně pak také na základě analýzy vybraných evropských výzkumných šetření autorů Allana (2008), autorů Ruairc, Ottesen a Precey (2013), Slee (2006, 2011) a Warnock (2005).

Rozdílnost integrace a inkluze je jednotlivými autory definována rozdílně. Hájková a Strnadová (2010) definují integraci jako široké mezinárodní hnutí s cílem prosazování rovnoprávné účasti člověka a inkluzi jako charakteristiku takové společnosti, na jejímž životě se podílejí všichni bez rozdílu. Lechta (2010; Loreman, Deppeler & Harvey, 2005; Vítková in Bartoňová & Vítková et al, 2013) uvádí, že integrace (tak, jak je uvedeno ve schématu) předpokládá existenci rozdílných podskupin, děti s postižením však mohou, s určitou mírou podpory, navštěvovat běžnou školu. Není-li integrace úspěšná, žák se 11 může vrátit do speciálního školství. V tomto modelu je inkluze rozvinutou ideou integrace s odlišnou a vyšší kvalitou, chápající heterogenitu jako normalitu. Dochází k postupnému zanikání původního segregáčního způsobu vzdělávání a odpadá také povinnost učitelů dosahovat se všemi žáky stejného cíle (Hornáková, 2006; Tannenbergerová, 2016).

Obr. 1: Vývoj vztahu společnosti vůči vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Inkluzivním snahám současné doby v České republice předcházela v porevolučním období po roce 1989 pozvolná integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do hlavního vzdělávacího proudu (Bendová, 2015). Integrace, či přesněji integrované vzdělávání, dle Pedagogického slovníku představuje „...přístupy a způsoby zapojení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do majoritního vzdělávání. Cílem je poskytnout i žákům s těžkými a trvalými zdravotními postiženími společnou zkušenost s jejich zdravými vrstevníky a přitom respektovat jejich specifické potřeby“ (Průcha, Walterová & Mareš, 2009, s. 107 - 108). Integrace neznamena konec potřeby speciálněpedagogické pomoci. Ta je poskytována v přirozeném prostředí spádové školy žáka, na rozdíl od dřívějšího pobytu v segregacním prostředí speciální školy (Horňáková, 2006; Švarcová, 2012; Valenta et al., 2003).